

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

ΤΑΞΗ: Γ' ΕΠΑΛ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΕ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΜΩΥΣΙΔΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η χρησιμότητα του διανοούμενου

Αναμφισβήτητα τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζονται ως χρόνια κρίσης. Κρίσης όχι μόνο οικονομικής αλλά κυρίως πνευματικής, καθώς οι άνθρωποι έχουν απομακρυνθεί από ηθικές και κοινωνικές αξίες. Κατά καιρούς πολλοί είναι εκείνοι που έχουν κατηγορήσει τους λεγόμενους πνευματικούς ανθρώπους για την πλήρη απουσία τους και για την έλλειψη καθοδήγησης των κοινωνιών.

Ως πνευματικός άνθρωπος ορίζεται εκείνος που έχει παραγάγει πνευματικό έργο και που μπορεί να διαμορφώσει την συνείδηση των συγχρόνων του. Ως διανοούμενος ορίζεται ο άνθρωπος του στοχασμού, που ανοίγει με τους προβληματισμούς του νέους δρόμους στην ανθρώπινη σκέψη και επικρίνει δημιουργικά τα κοινωνικά προβλήματα. Όποιον ορισμό και να δώσουμε, καταλήγουμε πάντα στο ότι οι πνευματικοί άνθρωποι βοηθούν τους συνανθρώπους τους στην επίλυση κοινωνικών και ατομικών προβλημάτων.

Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο η αποχή των σημερινών πνευματικών ανθρώπων από το κοινωνικοπολιτικό σκηνικό επιβάλλεται να σταματήσει. Περισσότερο από ποτέ άλλοτε η σημερινή κοινωνία τους έχει ανάγκη. Ας μην ξεχνάμε εξάλλου ότι το αρχαίο ελληνικό θαύμα που ονομάστηκε «Χρυσός αιώνας», οφείλεται στην ταυτόχρονη παρουσία αρκετών διανοούμενων. Ο Σωκράτης, ο Λυσίας, οι Σοφιστές (ίσως το μεγαλύτερο πνευματικό κίνημα που είδε ποτέ η ιστορία), οι ιστορικοί, άνοιξαν δρόμους στην ανθρώπινη σκέψη και διαμόρφωσαν την άποψη των συγχρόνων τους για πολλά ατομικά και κοινωνικά θέματα.

Η επιστροφή τους όμως πρέπει να είναι απλή και κατανοητή στον πολύ κόσμο. Αν γράψω, για παράδειγμα, μια άποψη με τον εξής τρόπο: «οι φανφάρες και ο βερμπαλισμός των σημερινών ανθρώπων έχει οδηγήσει την κοινωνία στην αλλοτρίωση και δεν μετουσιώνει τις σημερινές γνώσεις σε στάση ζωής», φυσικά και δεν θα με καταλάβει κανείς. Αν όμως το διατυπώσω ως εξής: «είναι ανάγκη να γίνουμε πιο απλοί στη συμπεριφορά μας και να βρούμε λύσεις στη ζωή μας και με τη βοήθεια της τεχνολογίας», τότε θα είναι πιο προσιτό στον πολύ κόσμο και θα προβληματίσει, γιατί θα ωθήσει να αναζητηθούν τρόποι βελτίωσης της ζωής.

Ίσως θα πρέπει να υιοθετηθεί και το παράδειγμα του Γάλλου φιλοσόφου Μισέλ Φουκώ (1926-1984), που στις αρχές της δεκαετίας του 1980, άνοιξε τις πόρτες των πανεπιστημίων στον απλό κόσμο. Καθαρίστριες, εργάτες εργοστασίων, οικοδόμοι και πάσης φύσεως εργαζόμενοι άνθρωποι, που δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να ακούσουν κάτι διαφορετικό, πήγαιναν τα απογεύματα στο πανεπιστήμιο της πόλης και εκεί γίνονταν δωρεάν μαθήματα φιλοσοφίας, δημιουργώντας έτσι εστίες σύγχρονου προβληματισμού.

Μπορούν ακόμη να εκμεταλλευτούν και τις δυνατότητες που προσφέρει το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παράλληλα με τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, εφημερίδες, τηλεόραση, προσεγγίζοντας κυρίως τους νέους ανθρώπους και με απλό και ουσιαστικό τρόπο να βοηθήσουν στην καθοδήγηση προς την ωριμότητα.

Όποιον τρόπο και αν επιλέξει, είναι ανάγκη ο πνευματικός άνθρωπος να βγει από την απομόνωση. Η ηθελημένη απουσία του από μια κοινωνία που ψάχνει απαντήσεις, μόνο εγκληματική μπορεί να χαρακτηριστεί. Είτε είναι καθηγητές πανεπιστημίων, είτε συγγραφείς, είτε κληρικοί, είτε ποιητές, είτε καλλιτέχνες έχουν καθήκον να επισημάνουν τα καθημερινά προβλήματα, να τα αναλύσουν και να προτείνουν λύσεις. Εξάλλου, τι νόημα έχει να κατέχει κάποιος γνώσεις, αν δεν τις μεταδίδει, απαντώντας στις απορίες των ανθρώπων;

Από τον Νίκο Τάχατο, φιλόλογο -

<https://www.eleftheria.gr/m/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/ite m/218967.html>

1^η Δραστηριότητα

A1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να συμμετέχουν στη σημερινή κοινωνία οι πνευματικοί άνθρωποι, σύμφωνα με το άρθρο. (60-70 λέξεις)

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

A2. Στο άρθρο παρατηρείται εκτεταμένη χρήση του ασύνδετου σχήματος. Να εντοπίσετε ένα παράδειγμα χρήσης ασύνδετου σχήματος και να εξηγήσετε τη λειτουργία του.

Μονάδες 8

A3. Να εξηγήσετε τη λειτουργία του ερωτήματος στην τελευταία παράγραφο του άρθρου.

Μονάδες 7

3^η Δραστηριότητα

A4. Αφού διαβάσατε το άρθρο του Ν. Ταχάτου για το ρόλο των πνευματικών ανθρώπων στην κοινωνία, αποφασίσατε να του στείλετε μια διαδικτυακή επιστολή με σκοπό να σχολιάσετε το άρθρο του. Αξιοποιώντας τις πληροφορίες του κειμένου, αλλά και δικά σας επιχειρήματα παρουσιάζετε το χρέος που έχουν οι πνευματικοί άνθρωποι απέναντι στην κοινωνία της εποχής τους. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 20

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιάννης Ρίτσος (1909-1990)

Το χρέος των ποιητών

Πολλοί στίχοι είναι σαν αργυρές κλωστές δεμένες
στα καμπανάκια των άστρων – αν τους τραβήξεις,
μια ασημένια κωδωνοκρουσία δονεί τον ορίζοντα.
Πολλά ποιήματα μένουν αργά τη νύχτα στην ερημιά
βρέχουν κάθε τόσο τα τέσσερα δάχτυλα

των στίχων του σ' ένα ρυάκι,
ύστερα χάνονται ονειροπαρμένα μες στο δάσος,
πνίγονται στο χρυσό πηγάδι της σελήνης –
ένα σωστό ποίημα όμως ποτέ δεν καθυστερεί
σε μια γωνιά του ρεμβασμού.
Είναι πάντα στην ώρα του, λέει παρών
στο πρώτο κάλεσμα της εποχής του.

Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Ε' Τόμος] (1978)

1^η Δραστηριότητα

B1. Πώς λειτουργούν πολλοί στίχοι και πολλά ποιήματα, σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο;

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

B2. Να εξηγήσετε τη λειτουργία του β' ενικού προσώπου στο δεύτερο στίχο του ποιήματος. Σε ποιον απευθύνεται το ποιητικό υποκείμενο;

Μονάδες 7

B3. Στο ποίημα κυριαρχεί το σχήμα λόγου της προσωποποίησης. Να την εντοπίσετε, να την παρουσιάσετε και να εξηγήσετε τη λειτουργία της στο ποίημα.

Μονάδες 8

3^η Δραστηριότητα

B3. Το ποιητικό υποκείμενο διακρίνει τα σωστά ποιήματα από την πλειοψηφία των ποιημάτων. Πώς λειτουργεί ένα σωστό ποίημα στο πλαίσιο της κοινωνίας, σύμφωνα με το ποίημα; Κατά τη γνώμη σας, μπορούν οι ποιητές και γενικά οι πνευματικοί άνθρωποι να συμβάλουν στην αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων; Ποια κοινωνικά προβλήματα καλούνται να αντιμετωπίσουν στη σύγχρονη πραγματικότητα; (100-150 λέξεις)

Μονάδες 20

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Ευχόμαστε επιτυχία!!!